

La Ràdio Televisió Olímpica 1992

RTO 92: la clau de l'èxit dels Jocs Olímpics

Per primer cop en la història dels Jocs Olímpics s'ha creat, dins l'estructura del COOB 92, un organisme autònom encarregat de produir el senyal internacional dels Jocs: la RTO 92.

Tot va començar per l'abril del 1987. El Comitè Olímpic Internacional (COI) organitza un seminari sobre televisió a Lausana, en què també hi ha el COOB 92. La lliçó final és que els temes de comunicació dels Jocs Olímpics són intensament econòmics. Primera conclusió: importància de la televisió i dels seus ingressos en el desenvolupament i finançament de la competició olímpica. Segona conclusió: fitxatge de Manuel Romero —membre de la Comissió de Ràdio i Televisió del COI i cap de la Divisió d'Esports de la Unió Europea de Radiodifusió (UER)— per dirigir els treballs preparatoris del futur organisme de radiotelevisió del comitè organitzador dels Jocs a Barcelona. Manuel Romero Canela va ser el responsable de l'emissió del senyal dels Jocs de Los Angeles 84, Seül 88 i Calgary 88. Actualment és el director de l'organisme Radiotelevisió Olímpica 92 (RTO 92).

RTO 92: UN ORGANISME AUTÒNOM

Un cop queda ben clar que el 80% de l'èxit de Barcelona dependrà de la seva imatge televisiva, comença a obrir-se un dels projectes econòmics i tecnològics més importants dins el COOB 92, que exigirà molts esforços de producció, la intervenció de milers de professionals, quantioses inversions en equipaments, la instal·lació de xarxes de transport de senyals àudio-visuals específics o la utilització d'unes quantes dotzenes de satèl·lits.

Aquest projecte s'anomena Radiotelevisió Olímpica (RTO 92). Un organisme creat amb l'únic objectiu de produir el senyal internacional de ràdio i televisió dels Jocs Olímpics de Barcelona 92. Tota una innovació en la història de les Olimpíades, que disposa d'un pressupost de 13.000 milions de pessetes i d'uns in-

gressos de 70.000 milions de pessetes, gràcies a la venda dels drets de transmissió dels Jocs Olímpics, adquirits per dotze organitzacions que representen més de 150 cadenes de televisió de tot el món.

La RTO 92 té diverses característiques que la fan diferent d'organitzacions olímpiques anteriors. En primer lloc, la seva identitat: RTO és un organisme autònom dins l'estructura dels COOB 92.

Segons Luis González-Aller, cap del Departament d'Informació de la RTO, "la cosa tradicional —que no vol dir coherent— haguera estat que TVE o TV3, o qualsevol de les organitzacions amb suficient implantació en l'àmbit territorial on es faran els Jocs, es fes càrrec de la realització del senyal internacional dels Jocs. Però es va pensar que seria millor crear un organisme a tal efecte que depengués del comitè organitzador". La raó adduïda per aquest directiu és força ambiciosa: "donar la major objectivitat possible a la cobertura informativa dels Jocs, perquè en el passat, sense que fos massa escandalós, hi havia hagut certes preferències a l'hora de donar protagonisme als esdeveniments que es produïen".

"D'altra banda —afegeix González-Aller— s'ha cregut convenient que l'organisme amfitrió dels Jocs formés part del Comitè Organitzador dels Jocs, perquè d'aquesta manera no es produïssin disfuncions entre aquest comitè i la radiotelevisió encarregada de realitzar el senyal internacional dels Jocs".

Entre les funcions pròpies de la RTO hi ha la d'assegurar, davant el COI i davant aquells que ostentin drets de concessió, la producció del senyal d'emissió i facilitar tots els serveis i la infraestructura tècnica necessària per aconseguir-ho. A més, la RTO també serà l'encarregada de coordinar i de controlar la realització de tots els treballs.

UNA ORGANITZACIÓ MULTINACIONAL EFÍMERA

RTO va constituir-se a partir d'uns acords de cooperació amb tres grans ens de la radiodifusió: la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV), la Radiotelevisió Espanyola (RTVE) i alguns membres de la Unió Europea de Radiodifusió (UER-Eurovisió). El procediment havia de ser aquest, perquè la RTO no és una empresa convencional de radiotelevisió amb infraestructura pròpia, sinó un organisme creat per acomplir un objectiu i que després deixarà d'existir. Solució: cadascuna d'aquestes grans empreses hi aporta una determinada infraestructura tècnica i humana que, un cop finalitzats els Jocs, torna al seu origen. Però la qüestió va més enllà. S'estableixen dos tipus de convenis de col·laboració. L'un fa referència a la producció del senyal internacional de ràdio i televisió seguint el model o l'estil establert pel Departament Tècnic de la RTO, en què tothom es troba al mateix nivell d'acord amb les seves capacitats logístiques. L'altre fa referència als drets dels socis compromesos a l'hora de tenir accés a les imatges dels Jocs. I aquí és on comencen —i no s'acaben— les discrepàncies entre RTVE i TV3, perquè la UER és qui té els drets de transmissió per a Europa —de la mateixa manera que la NBC els té per als EUA— i l'únic membre de la UER a l'estat espanyol és RTVE.

TV3: LA PARADOXA

En definitiva, RTVE té accés directe a les imatges i TV3 no perquè no és membre de la UER, per més que sigui la 'Televisió Nacional de Catalunya'. Així, doncs, TV3 ha de negociar aquestes imatges amb TVE.

El cas és que al maig de 1989 TVE i TV3 arribaren a un acord sobre la cober-

DISTRIBUCIÓ DE LA COBERTURA DELS JOCS ENTRE ELS DIFERENTS COL·LABORADORS DE LA RTO

UER

Tir amb arc	FR3	Camp de Tir amb Arc
Bàdminton	DR	Pavelló de la Mar Bella
Piragüisme	FR3	Parc del Segre de la Seu d'Urgell
Hípica	BBC	Reial Club de Polo
Esgrima	RAI	Palau de la Metal·lúrgia
Hoquei herba	RTP	Estadi d'Hoquei de Terrassa
Handbol	NRK	Palau d'Esports de Granollers
Tir olímpic	ARD/SWF	Camp de Tir Olímpic de Mollet
Tennis taula	SVT	Poliesportiu Estació del Nord
Tennis	BBC	Tennis Vall d'Hebron
Alterofília	JRT	Pavelló de l'Espanya Industrial
Regates	ZDF	Port Olímpic

TV3

Bàsquet	Palau d'Esports de Badalona
Futbol	Estadi Nova Creu Alta Sabadell
	Estadi del FC Barcelona
	Estadi RCE Espanyol

RTVE

Ciclisme	Velòdrom
Piragüisme	Canal Olímpic de Castelletdefels
Futbol	Estadi de la Romareda (Saragossa)
Hípica (BBC)	Circuit d'Hípica (El Montanyà)
Lluita Lliure	INEFC
Judo	
Taekwondo	Palau Blaugrana
Hoquei patins	
Rem	Estany de Banyoles
Gimnàs. rítmica	Palau d'Esports de Barcelona
Salts	Piscina de Montjuïc
Natació	
Natació Sinc.	Piscines Bernat Picornell
Waterpolo	Piscines Bernat Picornell
	Piscina de Montjuïc
Voleibol	Palau d'Esports de Barcelona
	Pavelló Vall d'Hebron

NOS-BRT-TSR-TVE-RTA-TV3-JRT

Curses exteriors		
Marxa		Circuit de Marxa
Marató		Circuit Olímpic de Mataró
Ciclisme		Circuit de Ciclisme de l'A-17
		Circuit de Ciclisme de Sant Sadurní
Cross		Circuit de Cross
Boxa	NBC	Pavelló Club Joventut de Badalona
Beisbol	NBC	Estadi de Beisbol de l'Hospitalet
	ICRT	Estadi de Beisbol de Viladecans

DOMENECH ORRIT

AMB RTO I PER A RTO

tura dels JJ OO, però aquest pacte va ser trencat per Luis Solana, president de RTVE, que va negar-se a signar el document quan tot ja estava acordat.

Aquesta situació de desavantatge de TV3 respecte a TVE va provocar en el seu moment vives declaracions de denúncia del director de la CCRTV, Joan Granados. Aquest demanava de poder oferir les imatges dels Jocs en les mateixes condicions que TVE. Granados afirmava que "TVE fa servir la seva posició legal convertint aquest fet en una qüestió de simple competència comercial". Aquesta paradoxa va obrir enceses polèmiques i crítiques, per tal com la producció del senyal de ràdio i televisió estava molt ben resolta amb els convenis de cooperació i, en canvi, l'accés a les imatges no ho estava, ni ho està, gens. TV3 realitzava i realitza un notable esforç per complir el seu compromís de cooperació amb la RTO renovant el material tècnic i promovent el seu personal i, en canvi, no té les imatges dels Jocs assegurades.

La raó per què TV3 no és membre de la UER es basa exclusivament en raons polítiques: el govern espanyol no ha dictat mai el reial decret que ho permetria, ni ho ha fet amb la resta de televisions autonòmiques de l'estat. L'opinió de Tatxo Benet, cap d'Esports de TV3, és molt clara: "TV3 no és membre de la UER perquè RTVE no ho vol, per raons òbvies de competitivitat".

Ara, pel que fa a l'accés de TV3 a les imatges durant els Jocs, Benet deixa entreveure un optimisme sospitós: "no seria comprensible que TV3, la Televisió Nacional de Catalunya, que col·labora en la producció del senyal aportant-hi mitjans tècnics i humans, no pogués oferir les imatges dels Jocs en les mateixes condicions que TVE". Ara com ara, TV3 i TVE estan en plena negociació i no hi ha declaracions definitives ni oficials. De totes maneres, l'optimisme dels directius de TV3 sobre aquest punt evidencia, i de sobre, quina serà la solució final. TV3 no deixa de ser, tot amb tot, la gran paradoxa.

La identitat mateixa de la RTO —un organisme autònom creat exclusivament per produir el senyal internacional dels Jocs a partir d'uns acords de cooperació amb diversos col·laboradors— li ha permès de poder disposar dels professionals i dels equipaments més especialitzats del món. I de fet, aquest ha estat el criteri amb què s'ha constituït la RTO 92.

En aquest sentit, Luis González-Aller explica que "el que s'ha buscat és que les organitzacions especialitzades en determinats esports cobressin *per a la RTO i amb la RTO* la producció d'aquests esports, seguint l'estil marcat per la RTO, alhora que hi aportaven la seva pròpia infraestructura".

Segons paraules de Pedro Rozas, cap del Departament de Realització de la RTO, "tots els professionals han estat molt estudiats i hem intentat de trobar els millors i més experimentats per a cada esdeveniment". L'elecció està, doncs,

en funció de l'especialització, i no en funció d'un repartiment quantitatiu entre els divesos socis de la RTO, i tenint en compte sempre les possibilitats logístiques de cadascun. En aquest sentit, TVE aportarà 800 professionals al total del personal operatiu de la RTO durant els Jocs, TV3 n'hi aportarà uns 140, la UER uns 600, i la resta es repartirà entre altres ens, com la NBC, l'OTI, ICRT de Cuba, la FR3 i la RAI.

COBERTURA EN DIRECTE, OBJECTIVA I DIGITAL

Des del punt de vista de la radiodifusió, la RTO 92 està obligada a fer un pas qualitatiu respecte a Seül 88. En aquest sentit, el seu director, Manuel Romero, va afirmar que els Jocs Olímpics de Barcelona iniciaran una "Tercera Generació", després de Munic 72, quan s'oferien per primer cop els Jocs en color, i després de Seül 88, quan es van desenvolupar les cobertures nacionals i unilaterals.

El principal aspecte revolucionari que es presentarà enguany, des del punt de vista de la programació, serà la cobertura de tots els esports en directe. Segons Luís González-Aller, "això és realment una revolució, perquè es podran cobrir en directe, per primer cop en la història dels Jocs Olímpics, esports tan difícils de transmetre com la vela".

Per tal de fer possible aquest objectiu, les cadenes de televisió de tot el món que transmetran les proves dels Jocs Olímpics han aconseguit que les federacions internacionals dels 25 esports que competiran a Barcelona facin canvis en els seus sistemes de competició per a "fer-los més atractius a l'espectador de televisió". De totes les modalitats olímpiques, les que han sofert les modificacions més importants són la vela, el tir amb arc, el bàdminton, l'hípica o els salts, que han hagut de variar les seves pautes. En el cas de la vela, per primer cop s'instal·laran càmeres de televisió en les embarcacions; les veles tindran distintius dels països que representin i el líder es distingirà amb un color determinat. El tir amb arc modificarà la fase final perquè en mitja hora es puguin saber els guanyadors. La Federació Internacional de Natació (FIN) ja ha donat la seva autorització perquè s'instal·lin càmeres submarines a les piscines olímpiques, necessàries per a obtenir imatges de les competicions de salt i de natació sincronitzada.

Seguint la tradició d'incorporar ele-

DOMENEC ORRIT

ments nous, una altra gran innovació en el terreny de la producció seran els enregistraments, tots ells digitals. Aquesta digitalitat facilitarà molt la maniobra de fer còpies sense perdre ni mica de la informació continguda en l'original —a banda una qualitat d'imatge incomparable.

Tot plegat permetrà més de 2.000 hores d'emissió en directe ofertes a una audiència de més de 3.500 espectadors. Dues xifres rècord en la història dels Jocs Olímpics, que mobilitzaran una plantilla de més de 3.000 professionals en la fase operativa.

EL CIRTV: UNA NECESSITAT

Un cop la RTO haurà complert la seva tasca de producció del senyal, haurà d'encarregar-se també de coordinar el funcionament del Centre Internacional de Ràdio i Televisió (CIRTV o IBC), on es trobaran més de 150 organitzacions radiodifusores de tot el món. En aquest centre, situat a la Fira de Barcelona, aquestes organitzacions disposaran de

tots els elements necessaris per a rebre tots els senyals produïts i per a enviar-los fora. El CIRTV té la missió de recollir tots els senyals que vénen de totes les seues, tant el produït per la RTO com els produïts pels diversos usuaris que hagin adquirit els drets pertinents.

El funcionament serà el següent: tots els senyals enregistrats a les diverses seues olímpiques es transportaran fins al CIRTV, i des d'aquí fins a les cases dels espectadors, bé via satèl·lit, bé a través de xarxes de radioenllaços terrestres. El CIRTV estarà unit per fibra òptica, instal·lada per Retevisión, a la torre de telecomunicacions de Collserola i a les estacions de satèl·lit de Catalunya i de Guadalajara, operades per Telefónica d'Espanya.

En aquest punt finalitzarà la tasca de la RTO que, pel fet de ser una televisió convencional, no enviarà el seu senyal fora del CIRTV. Això és cosa de la resta de televisions que hagin adquirit drets de transmissió.

Maite Ferrando